

Kruispunte in Christene se besluitneming oor homoseksualiteit

D E de Villiers

(Universiteit van Pretoria)

ABSTRACT

Crossroads in Christians' decision making on homosexuality

The article demonstrates that the present differences Christians have in morally evaluating homosexuality in general and steady homosexual relationships in particular, can be related to the decisions they take at four pivotal crossroads. Two one-sided and opposite approaches to this evaluation that follow from different decisions at these crossroads are discussed. They are contrasted with a reforming Christian approach that would enable Christians to take a more nuanced and substantiated stance to the moral issues with regard to homosexuality.

1 INLEIDING

Die voortdurende debat in die NG Kerk sedert die Algemene Sinode in 2004 illustreer weer eens dat Christene vandag nie net sterk verskil in hul beoordeling van homoseksualiteit in die algemeen en vaste homoseksuele verhoudinge in die besonder nie, maar dat hulle ook dikwels hul eie standpunt met groot stelligheid voordra.

Dit is na my mening van belang om groter duidelikheid te kry oor watter faktore tot hierdie uiteenlopende en stellige oortuigings omtrent die morele aanvaarbaarheid van homoseksualiteit en vaste homoseksuele verhoudinge bydra. Insig in hierdie faktore kan lei tot die ontwikkeling van 'n strategie om die kerklike debat oor homoseksualiteit beter te fasiliteer. Dan kan rekening gehou word, nie net met voor die hand liggende faktore wat tot meningsverskil en sterk gevoelens aanleiding gee nie, maar ook met meer verborge faktore wat ewe-eens die bereiking van 'n groter kerklike konsensus oor die beoordeling van homoseksualiteit in die wiele ry.

In hierdie artikel word 'n saak daarvoor uitgemaak dat Christene se morele beoordeling van homoseksualiteit grotendeels bepaal word deur die keuses wat hulle uitoefen by vier belangrike kruispunte:

- Die oorheersende emosie waarmee hulle homoseksueles benader.

- Die standpunt wat hulle inneem oor die oorsake van homoseksualiteit en die moontlikheid om genees te word van die homoseksuele gerigtheid.
- Die standpunt wat hulle inneem oor die aard van die gesag en die rol van die Bybel ten aansien van hedendaagse morele kwessies. En daarmee saam: hulle standpunt oor die betekenis en normatiewe gesag van Bybelse tekste waarin na homoseksualiteit verwys word.
- Die standpunt wat hulle inneem oor die mate waarin tradisioneel kerklike beskouinge oor menslike seksualiteit vandag nog morele geldigheid het.

In die artikel word eerstens aangetoon hoedat bepaalde keuses by hierdie kruispunte aanleiding gee tot twee teenoorgestelde en ook eensydige benaderings tot die beoordeling van homoseksualiteit deur Christene. Daarna word 'n poging aangewend om 'n reformerende Christelike benadering te skets en te begrond. Met behulp van so 'n benadering kan die twee uiterste benaderinge vermy word en is dit moontlik om groter konsensus oor die morele beoordeling van homoseksualiteit in die kerk te verkry.

2 TWEE EENSYDIGE BENADERINGS

Dit is onafwendbaar dat Christene 'n sterk afwysende houding teen homoseksualiteit sal inneem:

- as die oorheersende gevoel wat hulle ervaar oor homoseksueles, een van afkeer of selfs walging is;¹
- as hulle oordeel dat homoseksualiteit 'n aangeleerde ingesteldheid as gevolg van 'n selfgekoose perversie² of 'n gebrekkige

1 Die negatiewe gevoelens wat heteroseksuele mense oor homoseksuele mense het, word ook aangedui as "homofobie". P Germond en S de Gruchy definieer "homofobie" as volg: "the fear of homosexual persons, usually resulting in discrimination and persecution" (Germond & De Gruchy 1997:10). Die uitwerking wat homofobie het op kern- of konstitusionele mense word geïllustreer in 'n aantal persoonlike verhale wat opgeteken is in die boek van Germond en De Gruchy (1997:12-29).

2 Karl Barth kom naby daaraan om homoseksualiteit as sodanig te beskryf: "Sie ist diejenige – physische, psychische, soziale – Krankheit, die Erscheinung der Perversion, der Dekadenz, des Zerfalls, die da eintreten kann, wo der Mensch die Geltung des göttlichen Gebotes ... durchaus nicht wahrhaben will" (Barth 1969:184). S Grenz het 'n meer gematigde siening in dié verband:

opvoeding is en daaruit aflei dat dit daarom ook geneesbaar is as die regte sielkundige behandeling maar gevolg word, of as die homoseksueel waarlik tot bekering kom, of bereid is om geloofsgenesing te soek³;

- as hulle daarvan oortuig is dat alle morele riglyne in die Bybel, insluitende dié oor homoseksualiteit, vandag nog net so, in 'n letterlike sin, vir ons geldig is⁴ en
- as hulle staan by die tradisioneel kerklike standpunt dat seksualiteit slegs in die huwelik uitgeleef mag word en dat die huwelik per definisie heteroseksueel is, vandag onveranderd gehandhaaf moet word⁵.

“...even though genetic makeup and external factors dispose a person to one sexual orientation, the element of personal choice is generally not fully lacking. Most individuals are to some extent actively involved in the development of personal sexual orientation” (Grenz 1990:206).

3 L B Smedes oordeel in sy boek *Sex for Christians* dat dit die verantwoordelikheid van die kernhomoseksueel is om al drie die genoemde opsies te beproef om van sy of haar homoseksuele gerigtheid ontslae te raak: bekering, geloofsgenesing en psigiatriese behandeling (Smedes 1976:71-72).

4 M K N Nyarenchi byvoorbeeld kom in sy proefskrif oor homoseksualiteit tot die gevolgtrekking: “As we have seen, if the Old Testament Scriptures are to be treated as an accurate historical record of God’s dealings with His people in the past, and if they are considered to be a reliable guide in morals and ethics, then homosexual acts stand condemned in them both directly and by implication” (Nyarenchi 2004:148-149). Vergelyk vir ‘n bespreking van die interpretasie dat die betrokke tekste wel alle homoseksuele dae afwys die verslag van AKLAS oor “Homoseksualiteit” wat voor die Algemene Sinode van die NG Kerk in 2004 gediens het (Agenda 2004:140-143). Daar is onder diegene wat oordeel dat die Skrif alle homoseksuele dae afwys wel meningsverskil oor die vraag of Genesis 19 en Rigters 19 op homoseksuele dae in die algemeen betrekking het. Die één Skrifgedeelte wat na die mening van baie teoloë wel ‘n ondubbelsinnige afwysing inhou, is Romeine 1. Vergelyk Douma 1976:53-60; Grenz 1990:204-207; Hays 1996:390-394; Louw 1980:106-115.

5 J Stott se opmerking is tiperend van baie teoloë wat vaste homoseksuele verbintenisse op grond van die Bybel afwys: “Thus Scripture defines the marriage God instituted in terms of heterosexual monogamy. It is the union of one man with one woman... And Scripture envisages no other kind of marriage or sexual intercourse, for God provided no alternative” (Stott 1990:346). Vergelyk ook Louw 1980:118 en Hays 1996:390.

Mense wat by die vier kruispunte sulke keuses uitoefen, is oor die algemeen geneig om sowel homoseksuele persone as hul dade te verwerp. Hulle hou gewoonlik 'n eenvoudige oplossing vir homoseksuele persone se probleem voor: hulle moet hulle bekeer van hul sondige homoseksualiteit tot heteroseksualiteit as God se wil. Die enigste toegewing wat sommige van hulle maak, is om te onderskei tussen *homoseksuele gerigtheid* en *homoseksuele dade*. Eersgenoemde word dan as 'n siekte beskou waarvoor genesing gesoek moet word en laasgenoemde as sonde waarvan mense hulle moet bekeer. So word ruimte geskep vir die verwerping van alle homoseksuele dade, én vir die aanvaarding van die homoseksuele persoon⁶.

Dit is egter net so onafwendbaar dat Christene 'n positiewe oordeel oor homoseksualiteit sal vel:

- as hulle beheers word deur 'n gevoel van bykans blinde lojaliteit teenoor 'n kind, 'n familielid of 'n vriend wat homo-seksueel is;
- as hulle oordeel dat egte- of konstitusionele homoseksualiteit uitsluitlik geneties of kongenitaal van oorsprong is en die homoseksuele gerigtheid daarom ook onomkeerbaar is⁷;
- as hulle oordeel dat die morele riglyne van die Bybel, insluitende dié oor homoseksualiteit, vanweë die historiese en kultuurbepaaldheid daarvan, vandag nie meer vir hulle enige morele geldigheid het nie⁸, en

6 Dit is ook die grondslag van die standpunt wat oor homoseksualiteit ingeneem word in die verslag “Homoseksualiteit: Wat sê die kerk?” wat in 1986 voor die Algemene Sinode van die NG Kerk gedien het (Agenda 1986:355-363).

7 Volgens J Douma was 'n bekende vroeë voorstander van die standpunt dat homoseksualiteit aangebore is Magnus Hirschfeld. Hy verwys ook na die verhaal dat Himmler se beskouing dat homoseksuele vyande van die Duitse volk was, teruggevoer kan word na die feit dat die Jood Hirschfeld as pleitbesorger vir homoseksuele mense opgetree het (Douma 1976:68).

8 P Germond se opmerking is tiperend van Bybelwetenskaplikes wat meen dat die riglyne in die Bybel oor homoseksualiteit nie toepaslik is op die hedendaagse probleem van homoseksualiteit nie en daarom ook nie normatief is vir ons standpuntinname oor homoseksualiteit vandag nie: “Resorting to these six texts to justify a theology of heterosexism seems to me to be an exercise in utter futility. They simply are not convincing at all” (Germond 1997:228). D J Human maak 'n dergelike opmerking oor die tekste in die Ou

- as hulle daarvan oortuig is dat tradisioneel kerklike standpunte oor seksuele verhoudings, en spesifiek oor die huwelik, uit die oude doos is.

Mense wat by die vier kruispunte sulke keuses uitoefen, is oor die algemeen geneig om die gedrag van homoseksuele goed te praat. Sommige sal dalk nog bereid wees om te erken dat Christene alle losbandige seksuele gedrag, insluitend losbandige homoseksuele gedrag, moreel behoort te veroordeel, en dat geslagsgemeenskap tussen mense van dieselfde geslag – soos dié tussen heteroseksuele mense – liefes in vaste verhoudinge behoort te geskied.

Na my mening is beide die twee uiterste benaderings tot homoseksualiteit, naamlik die ongenuanseerde *konserwatiewe veroordeling* daarvan en die ongenuanseerde *progressiewe goed-praat* daarvan, onaanvaarbaar. Mense moet hulle nie daartoe laat verlei om te aanvaar dat dit die enigste alternatiewe benaderings vir Christene is nie. Ongelukkig word hierdie alternatiewe vandag dikwels voorgedou as die enigste twee weë waartussen Christene kan kies. Die gevolg is dat Christene, wat daarvan oortuig is dat die Bybel nog steeds aan hulle morele leiding kan gee oor hoe hulle behoort te leef, dan genoep voel om ‘n konsekwent afwysende houding teenoor alle homoseksuele gedrag in te neem en dié Christene wat hulself as byderwets of postmodern beskou, verplig voel om hulle te weerhou van enige negatiewe oordeel oor homoseksuele gedrag.

3 ’N REFORMERENDE CHRISTELIKE BENADERING

Waarvoor ek pleit, is nie dat Christene nou die goue middeweg tussen die twee uiterste benaderings moet volg nie. Ek pleit dat Christene daarvoor sal waak om nie by die vier belangrike kruispunte toe te laat dat die meer konserwatiewe of meer progressiewe ingesteldheid wat elkeen van ons beheers, vanselfsprekend hulle beslissings bepaal nie. Hulle moet eerder by

Testament.: “Homoseksuele oriëntasie, soos ons dit vandag ken, en dieselfde-geslag seks van die Ou Nabye Ooste blyk volgens die beskikbare bronne nie dieselfde te wees nie. Daarom behoort die gebruik van tekste soos Genesis 19, Rigters 19 en Levitikus 18 en 20 anatema vir die homoseksuele debat verklaar te word. Hierdie tekste kan nie deur kerke gebruik word om die afwysing van homoseksuele verhoudings ‘Bybels’ of teologies af te wys nie” (Human 2005:629). Vergelyk ook Frevel & Wischmeyer (2003:47-48) en Scanzoni & Mollenkott (1978:111).

elkeen van die kruispunte hulself eers krities afvra of hulle benadering dié van Christus weerspieel. Christene moet hulself afvra: “Sou Christus die kruispunte benader het met dieselfde ingesteldheid, oortuigings en morele waardes as Hy in ons skoene was?” Christus het die gesag van die Skrif en die wet van God erken. Hy het die Skrif egter nie op ‘n letterlike wyse geïnterpreteer nie en die wet van God nie op ‘n voorskriftelike wyse aan sy dissipels voorgehou nie. Dit het vir Hom gegaan om die onopgeefbare en positiewe kern van die boodskap van die Skrif en die wet van God. Die uiteindelijke maatstaf waaraan Christene hul verstaan van God se wet moet meet, was vir Hom die dubbele liefdesgebod. Aangesien Hy daarvan oortuig was dat die geestelike leiers van sy tyd se letterlike en voorskriftelike verstaan van God se wet nie aan die liefdesgebod voldoen het nie, was Hy bereid om skerp kritiek teen hul opvattinge en optrede te lewer.

Die Hervormers het baie goed besef dat ook die kerk, soos die geestelike leiers van Jesus se tyd, telkens daartoe neig om dít waarom dit eintlik in die geloof gaan uit die oog te verloor. Hulle het die kerk daarom opgeroep om steeds weer in nuwe omstandighede selfondersoek in te stel en opnuut bereid te wees tot verdere hervorming (*ecclesia semper reformanda*). Hul oproep om intensief selfondersoek te doen en die eie ingesteldhede, oortuigings en morele waardes aan te pas as dit nie die toets van Christus deurstaan nie, geld ook vir Christene vandag.

Oor wat so ‘n reformerende Christelike benadering tot die vier belangrike kruispunte presies behels, sal Christene gesamentlik tot duidelikheid moet kom. Ek waag dit om ‘n paar gevolgtrekkings te maak:

- Die oorheersende gesindheid waarmee Christene homoseksuele mense behoort te benader, mag nie een van afkeer of blinde lojaliteit wees nie, maar van Christelike naasteliefde. Dit behels onder andere: dat die Christelike gemeenskap die homoseksuele persoon se menswaardigheid sal erken, dat hulle empaties sal probeer om hulle in die situasie van so ‘n persoon in te dink om ‘n aanvoeling te kry van wat hy of sy ervaar: die verwerping deur ander, die selfverwerping en die eensaamheid. Dit behels ook dat Christene die oproep tot billikheid wat deel uitmaak van die gebod tot naasteliefde (“Jy moet jou naaste liefhê *soos jouself!*”) sal ernstig opneem. Gelowiges moet hulself afvra of

dit billik is as heteroseksuele mense vanselfsprekend aanvaar dat daar wel 'n regte manier is waarop hulle hul seksualiteit kan uitleef (die huwelik), maar terselfdertyd ontken dat daar 'n regte manier is waarop homoseksuele mense hul seksualiteit kan uitleef. Sou 'n mens aanvaar dat daar 'n klein persentasie mense is wat 'n permanente homoseksuele gerigtheid het, is dit nogal 'n ernstige geregtigheidsvraag of getroude mense, omdat hulle klaarblyklik nie oor Paulus se gawe van onthouding beskik nie, van sulke konstitusionele homoseksuele persone – van wie baie ook nie oor die gawe van onthouding beskik nie – kan verwag om die selibaat te beoefen.

- Die negende gebod hou ook in dat Christene hulleself moet oopstel vir die feite, en nie die feite mag verdraai om hul standpunte te ondersteun nie. 'n Mens ontkom ongelukkig nie aan die indruk dat as dit om homoseksualiteit gaan, die standpunt wat baie mense reeds daarvoor het, hul siening van die oorsake van homoseksualiteit en die geneesbaarheid daarvan volledig bepaal nie. Diégene wat oordeel dat die uitlewing van homoseksualiteit altyd sondig is, aanvaar feitlik deur die bank dat dit 'n selfgekoose perversie is of dat vernaamlik opvoedkundige faktore daarvoor verantwoordelik is en dat dit daarom geneesbaar is, terwyl diégene wat oordeel dat daar wel moreel aanvaarbare maniere is om homoseksualiteit uit te leef, die oorsaak meestal in genetiese en kongenitale faktore vind en die geneesbaarheid daarom ontken. Wat daartoe bydra dat hierdie bevooroordeelde kyk na die feite omtrent homoseksualiteit hoogty vier, is natuurlik die feit dat wetenskaplikes nog nie onteenseglik kon vasstel watter faktore, of kombinasie van faktore, homoseksualiteit veroorsaak nie. Waaroor die oorgrote meerderheid kenners egter vandag wel saamstem, is dat daar 'n klein persentasie mense is by wie die seksuele gerigtheid op die eie geslag nie iets is wat hulself gekies het nie, maar wat hulle mettertyd ontdek het⁹. Hierdie homoseksuele gerigtheid is by hulle nie 'n tydelike nie, maar 'n duursame verskynsel. Wat ook

9 Vergelyk die opmerking van L B Smedes in 'n latere publikasie waaruit blyk dat daar sedert die publikasie van sy boek *Sex for Christians* in 1976 'n verskuiwing in sy denke oor homoseksualiteit plaasgevind het: "I think that gays and lesbians are not responsible for their loving orientation toward people of their own gender" (Smedes 1999:81-82).

intussen duidelik geword het, is dat diegene wat daarvan getuig dat hul homoseksuele gerigtheid deur sielkundige behandeling, bekering of geloofsgenesing in 'n heteroseksuele gerigtheid omgekeer is, veel minder is as dié homoseksuele persone wat daarvan getuig dat ten spyte van 'n sterk begeerte om van gerigtheid te verander en intensiewe sielkundige behandeling, hul seksuele gerigtheid op die eie geslag onveranderd bly. Hoeveel toegewyde homoseksuele Christene – ook in Suid-Afrika – het nie al oor lang tydperke alles in hul vermoë gedoen om van hul homoseksuele gerigtheid ontslae te raak, net om uiteindelik ontnugterd tot die gevolgtrekking te kom dat dit alles tevergeefs was nie?¹⁰

- Christene behoort ook vandag die gesag van die Bybel vir hulle morele lewe te erken. Hulle mag daarom nie die relativistiese standpunt – wat ook in Suid-Afrika aangetref word – dat die morele voorskrifte van die Bybel nie meer vir gelowiges enige gesag het omdat hulle deur en deur kontekstueel en kultuurbepaald is, aanvaar nie. Christene moet egter ook weerstand bied teen 'n veel sterker versoeking in vandag se tyd: om te redeneer dat as 'n mens nog gelowige wil wees 'n fundamentalistiese teruggryp na die Bybel die enigste uitweg is. Daar is 'n toenemende neiging in kerke om die leerstellige en morele onsekerheid in vandag se tyd te besweer deur 'n letterlike Skrifberoep wat nóg die Bybelse konteks, nóg die hedendaagse konteks in ag neem.

Die fundamentalistiese standpunt dat elke konkrete morele riglyn in die Bybel vandag net so geldig is, net omdat dit in die Bybel voorkom, is na my mening onhoudbaar. Daar is voorskrifte in die Bybel wat die Bybelleser vandag nie net so kan toepas nie. Christene – ook fundamentaliste – pas al lankal nie die renteverbod in Deuteronomium 23:19 letterlik toe nie, omdat hulle vandag 'n heel ander ekonomiese stelsel het waarin rente 'n positiewe rol speel. Die algemene beginsel wat agter dié teks lê, naamlik dat mense mekaar in geldelike nood nie moet uitbuit nie, is vandag egter nog net so geldig. Daar is ander Bybelse voorskrifte wat vandag eenvoudig nie

10 In sy boek *'n Kas is vir klerie* skryf 'n voormalige predikant van die Nederduits Hervormde Kerk in Suid-Afrika, Pieter Cilliers, oor sy opregte, maar vergeefse, poging om deur middel van onder andere psigiatriese behandeling ontslae te raak van sy homoseksuele gerigtheid.

meer aanvaarbaar is nie. Niemand – en dit sluit fundamentaliste in – aanvaar meer Ou-Testamentiese voorskrifte oor doodstraf vir kinders wat hul ouers vloek (Lev 20:19) of wat die ontmande lidmaatskap van die gemeente ontsê nie (Deut 23:1). Die tekste in die Ou en Nuwe Testament wat homoseksuele gedrag verbied, behoort ook tot dié tekste wat nie net so op vandag se situasie toegepas kan word nie. Die vernaamste rede is dat hulle nie ‘n standpunt inneem oor konstitusionele homoseksualiteit nie. Hulle kan ook nie, omdat sielkundiges maar eers betreklik onlangs vasgestel het dat daar mense is by wie homoseksuele gerigtheid duursaam van aard is. In die Bybeltekste wat oënskynlik oor homoseksualiteit handel, word gereageer op probleme wat eie aan die konteks van die volk Israel en die vroeë kerk was. Die verhale oor Sodom in Genesis 19 en Rigters 19 veroordeel op ‘n implisiete wyse die uiters ongasvrye gedrag van die inwoners wat tot uitdrukking kom in hul aandrag op die homoseksuele verkragting van die gaste van Lot. Die uitdruklike veroordeling van homoseksuele dade in Levitikus 18 en 20 moet gelees word as ‘n reaksie op die seksuele losbandigheid van omringende volke, wat onder andere ook tot uitdrukking gekom het in heteroseksuele en homoseksuele tempelprostitusie. Van die volk Israel word verwag om hulle op seksuele gebied rein te gedra deur hulle – onder andere – te weerhou van homoseksuele dade, en hulle so as volk van God van die ander volke wat afgode aanbid te onderskei. Ongetwyfeld lê ten grondslag van dié veroordeling ook die oortuiging in die dat alle geslagsgemeenskap wat nie tot doel het om kinders te verwek nie, onder ander ook geslagsgemeenskap tydens die menstruasieperiode van die vrou, moreel ongeoorloof is. Daarby moet in ag geneem word dat die heersende etiek in Oud-Israel ‘n daadetiese was. Die motiewe en konteks van homoseksuele dade – byvoorbeeld of dit in die konteks van ‘n vaste verhouding geskied, al dan nie – het in die beoordeling van sulke dade nog geen rol gespeel nie¹¹. As Jood het Paulus die algemene veroordeling van homoseksuele dade en die veronderstelling waarop hierdie veroordeling berus het, met die leiers van die destydse Joodse godsdiens gedeel. In Romeine 1 hou hy onder andere homoseksuele dade as ‘n voorbeeld van die verdorwenheid van die heidense volke aan die vroeë Christene voor. Hy het klaarblyklik die wydverspreide

11 Vergelyk vir ‘n bespreking van dié kontekstuele faktore: Frevel & Wischmeyer (2003:47-48); Human (2005:629-636) en Otto (1996:322-330).

voorkoms van homoseksuele praktyke in die destydse Hellenistiese wêreld, onder andere in die vorm van pederastie en homoseksuele prostitusie, in gedagte. Reeds Romeine 1 impliseer die waarskuwing aan Christene om hulle nie aan hierdie praktyke skuldig te maak nie. In 1 Korintiërs 6 en 1 Timoteus 1 word hierdie waarskuwing dan ook uitdruklik geformuleer. Aangesien Paulus nie kon weet nie dat daar ook onder Christene 'n klein persentasie kernhomoseksuele is met 'n permanente ingesteldheid op die eie geslag, is die bewering dat sy algemene veroordeling van homoseksuele daade berus op die aanname dat dit heteroseksuele mense is wat hulle in hul verdorwenheid tot homoseksuele praktyke wend, nie te vergesog nie¹². In elk geval is dit duidelik dat hy nie aandag gegee het aan die eietydse vraag of vaste homoseksuele verhoudinge in die geval van konstitusionele homoseksuele Christene moreel geoorloof is nie. Die leser soek tevergeefs in die Bybel na 'n direkte antwoord op hierdie heel eietydse vraag.

Dit beteken nie dat die Bybel nie meer vandag vir Christene morele gesag het nie. Die Bybel het 'n morele skopus wat aan Christene ook vandag nog algemene morele oriëntering bied. Tot hierdie morele skopus van die Bybel behoort ook 'n morele raamwerk vir die uitlewing van seksualiteit. Christene stel egter nie dié morele raamwerk vas deur eenvoudig 'n optelsom te maak van Bybelse tekste wat oor seksualiteit handel nie. 'n Mens kan dit alleen gesamentlik vasstel deur die sorgvuldige en soms moeisame hermeneutiese onderskeiding in Bybelse tekste wat oor seksualiteit handel van dit wat nog steeds morele geldigheid vir vandag se gelowiges het en dit wat nie meer vir ons geldigheid het nie.

- Na my mening konsentreer Christene in die kerklike debat oor homoseksualiteit te veel op die enkele Bybeltekste wat dit skynbaar afwys en te min op wat die positiewe Christelike boodskap oor die uitlewing van seksualiteit is. Die klem behoort in die bespreking eerder te val op daardie aspekte in die tradisioneel Christelike beskouing oor menslike seksualiteit waaraan Christen gelowiges moet en kan vashou. Die kern van die Christelike tradisie oor menslike seksualiteit is dat die

12 Vergelyk die opmerking van L B Smedes: "Probably the biblical writers assumed that these people were heterosexual people who were acting contrary to their own normal inclinations. The writers do not appear to have known anything about *a human condition called homosexuality*" (Smedes 1999:78).

huwelik die regte plek is om dit uit te leef en dat hierdie uitlewing van seksualiteit beheers moet word deur sekere deugde en waardes. Onder die huwelik word 'n lewenslange verhouding tussen een man en een vrou verstaan. Die gepaste instelling van huweliksmaats teenoor mekaar word beskou as een van volgehoue wedersydse trou, toewyding, ondersteuning, respek, diens- en offervaardigheid. Die vraag is of die samelewing op 'n punt gekom het waar die kerk moet aanvaar dat ook homoseksuele verhoudinge waarin twee mense lewenslang trou bly aan mekaar en mekaar persoonlik ondersteun, as 'n huwelik kan kwalifiseer. Christene wat ruimte wil maak vir die regte uitlewing van homoseksualiteit staan hier oënskynlik voor 'n onontkombare dilemma. Hulle kan pleit vir 'n nuwe definisie van die Christelike huwelik waarin die tradisionele klem op die lewenslange aard van die verhouding tussen die huweliksmaats en die beheersing daarvan deur bepaalde deugde en waardes behou word, maar die kwalifisering van heteroseksualiteit laat vaar word. Sien hulle nie daarvoor kans nie, bly daar net twee alternatiewe oor. Die een is om vaste homoseksuele verhoudings buite die huwelik as moreel aanvaarbaar te beskou. By implikasie sal heteroseksuele saamwony van 'n redelik duursame aard dan ook as moreel aanvaarbaar beskou moet word. 'n Mens kan nie homoseksuele saamwony goedkeur en heteroseksuele saamwony veroordeel nie. Die ander alternatief is om die huwelik as heteroseksuele instelling te handhaaf en as die ideale ruimte vir die uitlewing van menslike seksualiteit voor te hou en te bevorder, maar ook ruimte te maak vir 'n die optimale uitlewing van homoseksuele seksualiteit deur 'n nuwe instelling te skep, naamlik 'n homoseksuele lewensverbintenis wat gebaseer is op dieselfde waardes as die huwelik en ook kerklik beseël en wetlik erken word.

4 GEVOLGTREKKING: MEER GESPREK EN VERDRAAGSAAMHEID NODIG

Wat uit hierdie bespreking van die vier kruispunte in die besluitneming van Christene oor homoseksualiteit duidelik blyk, is dat 'n groter konsensus in die kerke oor die morele aanvaarbaarheid van vaste homoseksuele verhoudinge slegs moontlik sal wees as daar tot 'n vergelyk gekom kan word by elkeen van hierdie kruispunte. In die fasilitering van die kerklike debat daarvoor moet hierdie onafwendbare gevolgtrekking verreken word.

Wat ook geblyk het, is dat daar vir die kerke in Suid-Afrika nog baie dinkwerk en ook baie gesprek voorlê. In plaas van om oorhaastige besluite te neem wat lidmate net verder in kampe sal dryf, behoort hulle eerder daarna te streef om 'n kultuur van gesprekvoering en onderlinge verdraagsaamheid oor sake soos homoseksualiteit uit te bou. Wie weet, dalk kom die gemeenskap dan gouer tot konsensus oor die Christelike standpunt oor homoseksualiteit as wat 'n mens nou kan droom.

Literatuurverwysings

- Agenda van die Algemene Sinode van die NG Kerk 1986. Verslag van AKDB oor "Homoseksualiteit: Wat sê die kerk?", 355-363.
- Agenda van die Algemene Sinode van die NG Kerk 2004. Verslag van AKLAS oor "Homoseksualiteit", 138-151.
- Barth, K 1969. *Kirchliche Dogmatik III/4*. Zürich: EVZ-Verlag.
- Cilliers, P 1997. *'n Kas is vir klerie*. Kaapstad: Human & Rousseau.
- Douma, J 1976. *Homofilie*. Amsterdam: Uitgeverij Ton Bolland.
- Frevel, C & Wischmeyer, O 2003. *Menschsein*. Würzburg: Echter Verlag.
- Germond, P & De Gruchy, S (Eds) 1997. *Aliens in the household of God: Homosexuality and Christian faith in South Africa*. Kaapstad & Johannesburg: David Philip.
- Germond, P 1997. Heterosexism, homosexuality and the Bible, in: Germond & De Gruchy 1997, 188-232.
- Grenz, S 1990. *Sexual ethics: A biblical perspective*. Dallas: Word.
- Hays, R B 1996. *The moral vision of the New Testament*. San Francisco: Harper.
- Human, D J 2005. Homoseksualiteit – Perspektiewe uit die antieke Nabye Ooste. *OTE* 18/3, 629-636.
- Louw, D 1980. Die Bybel en homoseksualiteit, in: D Joubert, E Conradie, D Louw & L Hurst (reds.). *Perspektiewe op homoseksualiteit*. Durbanville: Uitgewery Boschendal, 96-139.
- Nyarenchi, M K N 2004. *A theological ethical assessment of homosexuality in the East African context: A Seventh-Day Adventist Perspective*. Unpublished PhD-dissertation, Pretoria: University of Pretoria.
- Otto, E 1996. Homosexualität im Alten Orient und im Alten Testament, in: E Otto, & S Uhlig (Hrsg), *Kontinuum und Proprium: Studien zur Sozial- und Rechtsgeschichte des Alten Orients und des Alten Testaments*. Wiesbaden: Harrassowitz, 322-330.
- Scanzoni, L & Mollenkott, V R 1978. *Is the homosexual my neighbour?* San Francisco: Harper & Row.

- Smedes, L B 1976. *Sex for Christians: The limits and liberties of sexual living*. Grand Rapids: William B Eerdmans.
- , 1999. Exploring the morality of homosexuality, in: Wink, W (ed.). *Homosexuality and Christian faith: Questions of conscience for the churches*. Minneapolis: Fortress Press, 77-82.
- Stott, J 1990. *Issues facing Christians today: New perspectives on social and moral dilemma*. London: Collins.